

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการปรับปรุงงานหอกระจายข่าวของชุมชน ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบสภาพของหอกระจายข่าวในปัจจุบันและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงงานหอกระจายข่าวของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัย สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหอกระจายข่าว และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ คณะอนุกรรมการพัฒนาหอกระจายข่าวและคณะทำงานสำรวจข้อมูลและสภาพของหอกระจายข่าวและเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน กรมประชาสัมพันธ์ และจากการสำรวจข้อมูลหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดราชบุรี

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ คือ (1) สภาพของหอกระจายข่าวในปัจจุบัน และ (2) แนวทางการปรับปรุงงานหอกระจายข่าว ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพของหอกระจายข่าว พบว่า หอกระจายข่าวเริ่มต้นในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในรูปของวิทยุสาธารณะ ที่ติดตั้งลำโพงไว้บนเสาสูง เพื่อเปิดรายการต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยให้ประชาชนรับฟังข่าวสารต่าง ๆ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง เมื่อเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงมีจำนวนมากขึ้น หอวิทยุสาธารณะจึงได้ยุติลง ต่อมาในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีการดำเนินงานส่งเสียงตามสาย ให้บริการแก่สมาชิกในรูปแบบบริษัทในเครือกรมประชาสัมพันธ์ ส่วนหอกระจายข่าวนั้นก็สืบเนื่องจากวิทยุสาธารณะที่สลาย

ตัวไปจากกรมประชาสัมพันธ์แล้ว นั้น แต่จังหวัดและเทศบาลยังเห็นความจำเป็นในการให้ข่าวสารแก่ประชาชน จึงได้จัดทำเป็นหอกระจายข่าว ทำหน้าที่ให้ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยแต่ละท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินรายการเอง แม้ว่าบางเวลาจะถ่ายทอดข่าวจากวิทยุกระจายเสียงก็ตาม แต่ผู้ดำเนินการสามารถจัดรายการเองได้

ลักษณะหอกระจายข่าว เป็นระบบการกระจายเสียงผ่านลำโพงที่ติดตั้งไว้ที่ปลายเสา หรือหอสุง ที่ทำการส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน สถานีอนามัย ศาลาประชาคม วัดและโรงเรียน ซึ่งการจัดตั้งส่วนใหญ่ใช้งบประมาณจากรัฐ ในรูปของโครงการพัฒนาจังหวัดตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (งบ ส.ส.) งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งบประมาณจากโครงการ กสช. และจากเงินบริจาคของราษฎรเอง เป็นส่วนใหญ่ การดำเนินงานหอกระจายข่าวมีทั้งการดำเนินงานโดยบุคคลคนเดียว หรือกิจกรรมการหรือเป็นรูปแบบคณะกรรมการดำเนินการหอกระจายข่าว

หอกระจายข่าวนั้นพบว่า มีหน่วยงานจำนวนมากที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุน ทั้งการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงาน ด้วยการจัดหาอุปกรณ์ เช่น ม้วนเทป และให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการด้วย เช่น ส่งบทความเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร การจัดทำเทปความรู้เรื่องโรคเอดส์ ไปออกทางหอกระจายข่าวเพื่อเป็นความรู้แก่ชาวบ้าน หน่วยงานที่สำคัญได้แก่ กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหอกระจายข่าวที่สำคัญคือ ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนในการดำเนินงาน ขาดบุคลากรที่มีความ

รู้ในการจัดรายการหออกระจายข่าว ขาดการสนับสนุนทางวิชาการ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับพื้นที่ และขาดการพัฒนาทางด้านเทคนิคเพื่อให้หออกระจายข่าวได้ส่งกระจายเสียงอย่างมีประสิทธิภาพคือมีความดังพอเหมาะและรับฟังได้ชัดเจนและทั่วถึง

2. แนวทางการปรับปรุงงานหออกระจายข่าว ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการปรับปรุงหออกระจายข่าว โดยให้คงหออกระจายข่าวไว้เพราะมีประโยชน์ต่อชุมชน และควรขยายไปยังชุมชนที่ห่างไกลและยังไม่มีหออกระจายข่าวให้ทั่วถึง แต่การจัดตั้งหออกระจายข่าวจะต้องเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน โดยอาจจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานทางราชการ หรือจากเงินบริจาคของชาวบ้านก็ได้ ซึ่งสถานที่ตั้งควรอยู่ในที่สาธารณะหรือศาลากลางบ้านจะมีความเหมาะสมมากกว่าไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ดูแล ส่วนราชการที่ควรจะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลจัดทำทะเบียนหออกระจายข่าวและเป็นแกนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินงานหออกระจายข่าวควรเป็นกรมประชาสัมพันธ์ ส่วนภารกิจในการดูแลรักษาควรอยู่ในความรับผิดชอบของสภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่หออกระจายข่าวตั้งอยู่ ในลักษณะที่เป็นสาธารณะสมบัติของหมู่บ้าน แต่มอบหมายให้คณะกรรมการหออกระจายข่าวเป็นผู้ดำเนินการ และผู้ดำเนินการหออกระจายข่าวควรได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารงานหออกระจายข่าว ความรู้ด้านการจัดรายการ และความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์กระจายเสียงต่าง ๆ โดยมีส่วนราชการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหออกระจายข่าว ผ่านทางสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอีกทีหนึ่ง แนวทางการปรับปรุงหออกระจายข่าวอีกประการหนึ่ง คือการพัฒนาเทคโนโลยีของหออกระจายข่าว เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จะด้วยการใช้ระบบแบบเสียงตามสายมาช่วยหรือการพัฒนารูปแบบหออสูงและอุปกรณ์กระจายเสียง ก็ได้ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าชุมชนใดที่สื่ออื่นเข้าไปถึงและการติดต่อสื่อ

สารกับโลกภายนอกเป็นไปอย่างสะดวก ง่ายตาย นั่นคือมีสังคมที่ทันสมัยขึ้น หอกระจายข่าวก็จะหมดความจำเป็นสำหรับชุมชนนั้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากยังไม่เคยมีการสำรวจข้อมูลและสถานภาพหอกระจายข่าวทั่วประเทศ จึงทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ครบถ้วนทั่วประเทศ
2. ข้อมูลในด้านของหอกระจายข่าวที่เลิกกิจการไปแล้วไม่มี เพราะไม่สามารถติดตามหาผู้ที่เคยดำเนินการได้ ทำให้ไม่ได้ภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีการวิจัยการใช้หอกระจายข่าวในลักษณะเสียงตามสายในชุมชนเฉพาะแห่ง เช่น ภายในโรงงานขนาดใหญ่ ภายในสถานที่สาธารณะขนาดใหญ่ตามต่างจังหวัดเช่น ในโรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือสถานีขนส่งสายเหนือที่ตลาดหมอชิต เป็นต้น